

Az olimpia jelentősége, értékei, passzív fogyasztása a magyar „Z generációs” fiatalok körében

Kutatási projekt leírás

2024-2025.

Előzmények: az olimpiai mozgalom és az olimpiai játékok dinamikus fejlődésen, változásokon megy keresztül annak érdekében, hogy a modern kor igényeinek megfeleljen. Az egyik ilyen kihívás, hogy a fiatalok figyelmét le tudja kötni, mivel a felmérések szerint az újabb generációk egyre kevésbé érdeklődnek az olimpia iránt.

Az olimpiához (vagy inkább általában az élsporthoz) tapadó negatívumok háttérbe szorítják az olimpizmus értékeit, pozitív üzeneteit. Fontos lenne felmérni, hogy a fair play, tisztelet, barátság eszméjét kötik-e az olimpiához, vagy a fenntarthatatlan létesítmények, a luxuskiadások, korrupció, a dopping és a mindenáron való győzés kényszere elfedi-e az olimpizmus pozitív üzeneteit.

Az olimpiával kapcsolatos közpénzek elköltésekor gyakran elhangzó érv, hogy az élsport a nemzeti önbecsülés, büszkeség forrása, a nemzeti identitás erősítésére szolgál. Valójában mekkora a jelentősége ennek a fiatalok életében, tényleg így van-e ez, vagy az olimpiai sikerek csak átmeneti örömet hoznak a mindennapi életbe, esetleg annyit sem? Mennyi ideig tart egy olimpia sikereinek, történeteinek a hatása, mire emlékeznek egy átlag fogyasztó pár hónappal, fél évvel, egy évvel az esemény után?

Az élsportolók szerepe, társadalmi felelőssége sokat változott az utóbbi évtizedekben. Hogyan látják ezt a nézők, vannak-e megnövekedett elvárásaik részben a magas összegű támogatások, részben az új kommunikációs platformok, a sportoló-szurkolói viszony megváltozásának tükrében?

Végül a Magyarországon állandóan napirenden lévő olimpiarendezés kapcsán is fontosnak tartjuk megismerni a fiatalok véleményét.

A kutatás célja: megvizsgálni a Z generációs magyarországi egyetemisták olimpiával kapcsolatos attitűdjét, fogyasztási szokásait, tudását és érdeklődését az aktuális nyári olimpia kapcsán. Tudományos publikációk készítése, valamint a közvélemény és a döntéshozók tájékoztatása az eredményekről.

A projekt hosszútávú célja: a kipróbált és kidolgozott módszertan alapján a kutatás rendszeres megismétlése, nemzetközi és több generációs kiterjesztése. Állandó olimpiai kutatócsoport létrehozása az ELTE-n, sportszakokat indító egyetemekkel együttműködésben.

A kutatás célcsoportja: 18-30 év közötti (Z generációs) magyarországi egyetemista sportszakos és nem sportszakos fiatalok.

A kutatás módszertana: 2024 nyarán az olimpia előtt egy hónappal egy pilot-jellegű kérdőíves felmérést végeztünk a fenti kérdéseket tárgyalva, főként a korábbi olimpiai fogyasztási szokásokkal kapcsolatban, illetve a párizsi olimpiára előre tekintve. A kérdőívet 150 fiatal töltötte ki, 65%-uk sporttal kapcsolatos tanulmányokat végez vagy végzett és döntő többségük szabadidejében sportol.

2024 őszén a kérdőíves felmérést az előzetes kérdőív feldolgozásának tanulságai alapján átdolgoztuk és megismételtük, a kérdéseket részben a közelmúltban véget ért 2024-es olimpiára vonatkoztatva tettük fel. Az ELTE-ről kb. 300 sportszakos hallgatóval, más szakokról pedig ugyanennyi nem sportszakos (pszichológia, jogi, nemzetközi, történelem, gazdasági képzés) diákkal végeztük el a felmérést, jelenleg összesen 850 kérdőíves kitöltésünk van.

A kérdőíven kívül hat, az olimpia által felvetett kérdéskört **interjúk** formájában mérjük fel, minden kérdés esetében 20-30 fős mintával. Az interjúk hat témaköre:

1. A budapesti olimpiarendezéssel kapcsolatos vélemények
2. A sportolók társadalmi felelősségvállalásának kérdései
3. A nemzeti identitás és az olimpia kapcsolata
4. A fogyatékosok sportjával kapcsolatos attitűdök
5. Az interszexuális sportolók, a nemi egyenjogúság kérdései a sportban
6. Az olimpiai programmal és az értékekkel kapcsolatos vélemények

A kérdőív **négy szakaszra** bomlik, a kutatási hipotézisek is ezekhez kapcsolódóan fogalmazódnak meg:

1. Olimpia fogyasztási szokások: az olimpia nézőként való követésének mennyisége, azok csatornáit. Az olimpia programján belül a választások okai, háttere. A magyarok szereplése vagy a sportág iránti érdeklődés határozza-e meg inkább a fiatalok választását a programon belül.
2. Az olimpizmushoz kapcsolódó értékek, pozitív és negatív érzetek felmérése, az olimpiai értékek értelmezése, fontossága, az új sportágak iránti érdeklődés
3. Az olimpiával kapcsolatos tudás, érdeklődés felmérése, az olimpiai élmények, emlékek maradandósága
4. Az olimpiai élmények nemzeti identitást erősítő hatása, az ezzel kapcsolatos attitűdök

A kutatás fő kérdései:

1. Követik-e a Z generációs fiatalok az olimpia eseményeit, tudatosan tervezik-e a szabadidejüket a versenyek nézésével eltölteni?
2. Hogyan választják meg a sporteseményeket? A magyar érdekeltség számít, a sportág érdekessége, újdonsága, esetleg a személyes kötődés?
3. Követik-e a hallgatók a programba újonnan felvett sportágakat?

4. Ismerik-e a hallgatók az utóbbi évtizedek olimpiai bajnokait, érmeseit, megjegyzik-e az eseményeket?
5. Mely érzések, attitűdök kötődnek az olimpizmushoz, mennyire erősek a pozitív és a negatív jelenségekkel kapcsolatos attitűdök?
6. Mi a Z generációsok véleménye általában az olimpia rendezéséről, mit gondolnak a budapesti olimpia lehetőségéről.

A kutatás vezetői: dr. Bukta Zsuzsanna egyetemi adjunktus, dr. Kassay Lili egyetemi docens, az ELTE Sporttudományi Intézetének munkatársai